

**ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

З В І Т

Назва практики	<u>Практична підготовка: виробнича (переддипломна) практика</u>
Циклова комісія	<u>Економіки, управління та адміністрування</u>
Галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
Спеціальність	<u>073 Менеджмент</u>
Освітньо-професійна програма	<u>Торговельний менеджмент</u>
Прізвище, ім'я, по батькові здобувача	<u>Удовікова Вікторія Олександрівна</u>
Курс, академічна група	<u>4 курс, група МБ-21</u>

Календарний графік проходження виробничої (переддипломної) практики

№ з/п	Назва робіт	Тижні проходження практики			Відмітки про виконання
		1	2	3	
1	Організаційно-економічна характеристика об'єкту практики	+			Виконано
2	Планування, управління та контроль діяльності на підприємстві	+			Виконано
3	Характеристика товарної політики підприємства		+		Виконано
4	Розробка заходів для покращення роботи торговельного підприємства (організації, установи)		+		Виконано
5	Індивідуальне завдання			+	Виконано
6	Складання та захист звіту			+	Виконано

Керівник практики: _____

викладач Тетяна БОЛОТОВА
(посада, ім'я, прізвище)

Індивідуальне завдання

Тема: Соціальна відповідальність у менеджменті

Зміст

Вступ

1. Роль бізнесу у суспільстві.
2. Ділова етика.
3. Соціальна відповідальність організації.

Висновок

Вступ

Соціальна відповідальність у менеджменті - це концепція, яка передбачає, що організації не лише повинні забезпечувати економічні результати, але й активно враховувати інтереси суспільства, екології та етики в процесі своєї діяльності. В умовах глобалізації та посилення соціальних вимог до підприємств, соціальна відповідальність стає важливим аспектом їх стратегії, що включає в себе як внутрішні, так і зовнішні ініціативи. Менеджери повинні забезпечити баланс між прибутковістю та відповідальністю перед суспільством, дбаючи про сталий розвиток та мінімізацію негативних наслідків своєї діяльності.

Соціальна відповідальність в управлінні підприємствами включає різноманітні аспекти: етичну поведінку, екологічну стійкість, підтримку місцевих спільнот, а також коректне ставлення до своїх співробітників. Така відповідальність не лише покращує імідж компанії, але й допомагає створити здорове, справедливе і сталий розвиток підприємств.

1. Роль бізнесу у суспільстві

Роль бізнесу у суспільстві є надзвичайно важливою, оскільки підприємства виконують численні функції, які впливають на економічний, соціальний та культурний розвиток. Ось кілька ключових аспектів, які визначають роль бізнесу:

1) Економічний розвиток, тобто, бізнес є основним джерелом створення багатства в суспільстві. Через виробництво товарів і послуг підприємства сприяють зростанню економіки, забезпечують робочі місця, генерують доходи, податки та інвестиції, що забезпечує стабільність на макроекономічному рівні.

2) Створення робочих місць, саме бізнеси є основними роботодавцями в суспільстві. Вони забезпечують зайнятість для мільйонів людей, що дає змогу людям отримувати стабільний дохід, розвиватися професійно та особисто.

3) Інновації та технологічний прогрес, бізнес часто є основним двигуном інновацій, стимулюючи розвиток нових технологій, продуктів і послуг. Це не

тільки підвищує конкурентоспроможність на ринку, але й покращує якість життя людей.

4) Соціальна відповідальність, тобто, сучасний бізнес не лише зосереджений на максимізації прибутку, але й активно включається в соціальні проекти, сприяє сталому розвитку та захисту навколишнього середовища. Багато компаній займаються благодійністю, підтримують ініціативи, спрямовані на покращення якості життя та добробуту суспільства.

5) Розвиток інфраструктури, підприємства активно залучають ресурси для розвитку інфраструктури, зокрема будівництва, транспорту, енергетики та комунальних послуг. Це важливо для покращення умов життя населення і розвитку економіки в цілому.

6) Вплив на культуру та цінності - бізнес може мати вплив на культуру, цінності та норми в суспільстві. Він може виступати як агент змін, підтримуючи нові соціальні та етичні практики, пропагуючи інклюзивність, рівність і сталість.

Таким чином, бізнес відіграє багатоаспектну роль у розвитку суспільства, сприяючи не тільки економічному зростанню, але й позитивним соціальним змінам, етичним стандартам і сталому розвитку.

2. Ділова етика

Ділова етика в менеджменті - це сукупність моральних принципів, норм і правил, які регулюють поведінку менеджерів і співробітників в рамках бізнесу. Вона визначає, як компанії повинні вести свою діяльність, враховуючи етичні аспекти у прийнятті рішень, взаємодії з клієнтами, партнерами та іншими зацікавленими сторонами. Ділова етика є важливим компонентом корпоративної культури і забезпечує здорову атмосферу на робочому місці.

Основні аспекти ділової етики в менеджменті включають:

1) Чесність і прозорість є основними етичними принципами в менеджменті, що забезпечують довіру, стабільність і ефективність як на рівні внутрішньої роботи компанії, так і у взаємодії з її зовнішніми партнерами, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами.

Чесність в управлінні означає прямоту та відкритість у прийнятті рішень, а також у спілкуванні з працівниками, партнерами та клієнтами. Це ключовий фактор для побудови здорових і довготривалих відносин. Основні моменти:

- пряmolінійність у комунікації - менеджери повинні бути відкритими та чесними у своїх висловлюваннях, не приховувати важливу інформацію і не давати завідомо неправдиві обіцянки;

- визнання помилок - чесний менеджер не боїться визнати свої помилки, а також помилки команди або компанії в цілому. Це важливо для створення атмосфери довіри і взаєморозуміння;

- справедливість у прийнятті рішень - усі рішення повинні бути обґрунтованими і справедливими, з урахуванням інтересів всіх сторін, а не лише тих, хто має найбільше впливу чи ресурсу.

Прозорість передбачає доступність та зрозумілість інформації про діяльність організації для її співробітників, акціонерів, клієнтів і партнерів. Це сприяє створенню атмосфери довіри та дозволяє уникати маніпуляцій і непорозумінь. Основні моменти:

- інформування про прийняті рішення - всі важливі рішення, що впливають на організацію, мають бути чітко донесені до всіх зацікавлених сторін. Це включає фінансову звітність, стратегії розвитку та ключові бізнес-рішення;

- відкритість щодо результатів діяльності, прозорість включає публікацію звітів, що стосуються фінансових результатів, досягнень, а також проблем та труднощів. Це дає змогу забезпечити зворотний зв'язок і дозволяє кожному в організації розуміти, де є можливості для покращення;

- логіка та обґрунтованість рішень - кожне управлінське рішення має бути пояснене зрозумілою і логічною аргументацією, щоб співробітники та партнери могли зрозуміти мотивацію та цілі прийнятих дій;

- залучення до процесів прийняття рішень, чим більше залучено людей до процесу прийняття рішень - тим вищий рівень прозорості в компанії. Це забезпечує більшу відкритість і знижує можливість виникнення непорозумінь або конфліктів.

2) Відповідальність в діловій етиці менеджера є важливим компонентом успішного та сталого управління, оскільки вона визначає, як менеджер ставиться до своїх обов'язків, до своєї команди, партнерів, клієнтів і суспільства в цілому. Відповідальність в діловій етиці включає не лише обов'язок виконувати завдання, але й здатність оцінювати наслідки своїх рішень та дій на людей і навколишнє середовище. Основні аспекти відповідальності менеджера в етиці:

- особиста відповідальність - менеджер має бути готовим приймати наслідки своїх рішень, незалежно від того, чи є ці рішення успішними чи не зовсім. Важливо, щоб він не уникав відповідальності за свої помилки, а вмів визнати їх і знайти шляхи для їх виправлення. Відповідальність за власну поведінку також включає дотримання етичних стандартів, проявляючи чесність, повагу до інших і професіоналізм у будь-яких ситуаціях;

- відповідальність перед командою - менеджери повинні створювати умови для розвитку своїх співробітників, надаючи їм можливість для професійного зростання, надання зворотного зв'язку та допомоги у вирішенні проблем. Вони також мають підтримувати справедливе ставлення до всіх працівників, забезпечувати рівні можливості і піклуватися про їх благополуччя;

- відповідальність перед компанією - менеджер несе відповідальність за виконання стратегічних і оперативних завдань компанії, за досягнення її цілей і за ефективне управління ресурсами. Вони повинні бути зразком для інших співробітників щодо корпоративної культури, дотримання цінностей компанії, а також сприяти її довгостроковому успіху;

- відповідальність перед партнерами та клієнтами. Етичний менеджер поважає своїх партнерів і клієнтів, підтримуючи довіру через прозорі та чесні угоди, дотримання зобов'язань та забезпечення високої якості продуктів чи

послуг. Вони також мають відповідальність за вирішення конфліктів або непорозумінь в ділових відносинах, що сприяє розвитку довгострокових і взаємовигідних партнерств;

- соціальна та екологічна відповідальність - менеджери повинні враховувати не тільки економічні інтереси організації, але й вплив своїх рішень на суспільство та навколишнє середовище. Вони повинні забезпечити сталість бізнес-процесів, зокрема через підтримку екологічно чистих технологій, ефективне використання ресурсів і соціальну відповідальність. Це включає в себе виконання етичних стандартів щодо праці, забезпечення справедливих умов для всіх учасників процесу і внесення вклад в розвиток місцевих спільнот;

- поважне ставлення до працівників - менеджери повинні забезпечити справедливі умови праці, забезпечити рівність можливостей для всіх співробітників і створити інклюзивне робоче середовище. Це включає в себе відсутність дискримінації за будь-якими ознаками (стать, раса, вік, релігія тощо).

3) Дотримання законів і нормативних актів: Дотримання законів і нормативних актів є одним з ключових аспектів ділової етики менеджменту, оскільки це визначає не лише легітимність діяльності компанії, але й її відповідальність перед суспільством, клієнтами, працівниками та іншими зацікавленими сторонами. Це забезпечує стабільність і прогнозованість бізнесу, сприяє уникненню юридичних ризиків та підтримує репутацію організації. Основні моменти щодо дотримання законів і нормативних актів:

- забезпечення законності діяльності, менеджери зобов'язані діяти у межах закону, забезпечуючи, щоб усі бізнес-процеси, угоди та операції не порушували діючі правові норми. Це включає в себе дотримання як національних, так і міжнародних законодавчих актів. Порушення законодавства може призвести до юридичних санкцій, штрафів, а також шкоди для репутації компанії, що може суттєво знизити її конкурентоспроможність;

- етичне дотримання стандартів і регуляцій, окрім законів, існують галузеві регуляції, етичні стандарти та внутрішні політики компанії, які також повинні дотримуватися. Наприклад, у фінансовій сфері це можуть бути правила ведення бухгалтерії, а в екологічній - вимоги щодо мінімізації впливу на навколишнє середовище. Менеджери повинні забезпечити належне виконання цих стандартів на всіх рівнях організації, щоб гарантувати правильність діяльності і уникати неетичних практик;

- запобігання правопорушенням - для уникнення правопорушень менеджери повинні забезпечити навчання персоналу щодо важливості дотримання нормативних актів, а також створити механізми для моніторингу та контролю за дотриманням законів і стандартів на всіх етапах бізнес-процесів. Важливим елементом є створення системи внутрішнього аудиту, яка дозволяє вчасно виявляти можливі порушення і реагувати на них;

- захист прав співробітників і партнерів, менеджери повинні забезпечити дотримання трудових законів, що включає справедливі умови праці, дотримання прав працівників та надання рівних можливостей для всіх співробітників. Це

також стосується захисту прав клієнтів і партнерів компанії - дотримання контрактів, конфіденційності та дотримання вимог щодо якості продукції та послуг;

- взаємодія з державними та регуляторними органами - дотримання законів передбачає також правильне оформлення всіх ліцензій, дозволів і необхідної документації, що може знадобитися для ведення діяльності. Важливо налагодити прозорі стосунки з державними та регуляторними органами, щоб уникнути можливих непорозумінь або юридичних ускладнень.

4) Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) - це концепція, яка передбачає, що компанії повинні не лише орієнтуватися на максимізацію прибутку, але й брати на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на соціальні, екологічні та економічні аспекти життя. КСВ є важливою частиною сучасного менеджменту, оскільки вона допомагає створювати позитивний імідж компанії, забезпечує сталий розвиток і сприяє розвитку суспільства в цілому. Основні аспекти корпоративної соціальної відповідальності:

- екологічна відповідальність, тобто, компанії повинні дбати про зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це може включати в себе використання екологічно чистих технологій, переробку відходів, зменшення викидів в атмосферу та води, оптимізацію використання природних ресурсів. Наприклад, організації можуть зменшувати енергоспоживання, впроваджувати стратегії для зниження вуглецевого сліду та підтримувати ініціативи, що сприяють охороні навколишнього середовища;

- соціальна відповідальність, включає в себе підтримку громади та соціальних ініціатив, таких як благодійність, освіта, розвиток здоров'я та підтримка місцевих громад. Компанії можуть здійснювати донати на соціально важливі проекти, організовувати волонтерські акції для своїх працівників або брати участь у програмах підтримки освіти та розвитку молоді;

- етична відповідальність, КСВ включає також етичне ведення бізнесу, що передбачає чесність у відносинах з клієнтами, партнерами, співробітниками та постачальниками. Компанії повинні дотримуватися етичних стандартів у всіх аспектах діяльності, уникати корупційних практик, дискримінації, шахрайства та маніпуляцій;

- економічна відповідальність, а саме, організації повинні забезпечувати стабільність та ефективність своєї економічної діяльності, одночасно враховуючи потреби та інтереси різних груп зацікавлених сторін - працівників, акціонерів, клієнтів та постачальників. Це включає створення робочих місць, забезпечення справедливої оплати праці, інвестування в економічний розвиток, розвиток малих і середніх підприємств;

- відповідальність перед працівниками, тобто, в рамках КСВ компанії повинні дбати про умови праці своїх співробітників, надавати їм можливості для професійного розвитку, забезпечувати безпеку на робочому місці, сприяти рівності та різноманітності. Це також включає пропагування здорового способу життя серед працівників, підтримку їх фізичного і психічного здоров'я.

5) Конфлікт інтересів - це ситуація, в якій особисті або професійні інтереси індивіда можуть впливати на його об'єктивність та неупередженість у прийнятті рішень, що можуть мати значення для організації або її зацікавлених сторін. У контексті ділової етики в менеджменті конфлікт інтересів є важливим аспектом, оскільки він може серйозно вплинути на довіру до менеджера, команд, а також на загальну ефективність і репутацію компанії.

Типи конфліктів інтересів:

а) особистий конфлікт інтересів виникає, коли особисті інтереси менеджера або працівника вступають у суперечність із професійними обов'язками. Наприклад, коли менеджер має фінансову вигоду від рішення, яке він приймає для компанії;

б) професійний конфлікт інтересів виникає, коли працівник займається діяльністю, що суперечить інтересам його основного місця роботи. Наприклад, менеджер працює на дві компанії-конкуренти одночасно.

Причини конфлікту інтересів:

а) наявність особистих або фінансових інтересів, які можуть вплинути на прийняття рішень;

б) відсутність чітких політик і процедур, які б регулювали можливі конфлікти інтересів;

в) недостатня прозорість у прийнятті рішень або відсутність контролю з боку інших членів організації.

Наслідки конфлікту інтересів:

а) порушення довіри конфлікти інтересів можуть призвести до втрати довіри з боку співробітників, клієнтів, партнерів та акціонерів, якщо стане відомо, що рішення приймаються не за принципами об'єктивності та справедливості;

б) негативний вплив на репутацію компанії, компанії, що не справляються з конфліктами інтересів, можуть зазнати значних іміджевих втрат, що може позначитися на їхньому бізнесі;

в) правові наслідки - у деяких випадках конфлікти інтересів можуть привести до юридичних санкцій або штрафів, якщо вони порушують законодавчі вимоги або корпоративні політики.

Управління конфліктами інтересів:

а) прозорість і звітність - важливо забезпечити відкритість процесу прийняття рішень. Це включає в себе декларування всіх потенційних конфліктів інтересів та регулярне звітування про їх вирішення;

б) політики та процедури, а саме, компанії повинні розробити чіткі політики щодо конфліктів інтересів, які обов'язкові для всіх співробітників. Це можуть бути кодекси етики, процедури для декларування конфліктів інтересів та механізми для їхнього вирішення;

в) моніторинг і контроль, тобто, важливо мати систему моніторингу, яка дозволяє виявляти можливі конфлікти інтересів і запобігати їх негативному впливу на організацію;

Ділова етика в менеджменті створює основу для довгострокового успіху компанії, підтримує позитивну репутацію на ринку і зміцнює довіру серед клієнтів, партнерів і співробітників. Вона також сприяє розвитку сталих бізнес-практик, що зберігають цінності соціальної відповідальності та етичних стандартів.

3. Соціальна відповідальність організації

Соціальна відповідальність організації (СВО) - це концепція, яка передбачає, що організація повинна не лише дбати про економічний успіх, але й враховувати соціальні та екологічні аспекти своєї діяльності. Вона полягає в тому, що організації повинні брати на себе відповідальність за вплив, який їхні рішення і діяльність мають на суспільство, навколишнє середовище, працівників, клієнтів і інших зацікавлених осіб.

Основні принципи соціальної відповідальності організації:

1) Екологічна відповідальність. Компанії повинні активно працювати над зменшенням негативного впливу своєї діяльності на навколишнє середовище. Це включає використання сталих ресурсів, скорочення відходів, мінімізацію викидів шкідливих речовин та підтримку екологічних ініціатив. Наприклад, організація може інвестувати в енергоефективність, використання відновлювальних джерел енергії та організувати програми переробки відходів.

2) Соціальна відповідальність. Окрім екології, компанії повинні враховувати соціальні аспекти, такі як підтримка місцевих громад, благодійність, доступ до освіти, охорона здоров'я та розвиток культурних ініціатив. Наприклад, компанії можуть організувати волонтерські програми для своїх співробітників, фінансувати соціальні проекти, допомагати постраждалим від стихійних лих або працювати над поліпшенням умов життя у місцевих громадах.

3) Етичне ведення бізнесу. Компанії повинні дотримуватися високих етичних стандартів у взаєминах з усіма зацікавленими сторонами: працівниками, клієнтами, партнерами та державними органами. Важливо забезпечити справедливі умови праці, підтримувати рівність та недискримінацію, уникати корупційних практик і забезпечувати прозорість в усіх бізнес-процесах.

4) Відповідальність перед працівниками. Соціальна відповідальність включає створення безпечних і здорових умов праці, забезпечення рівних можливостей для розвитку кар'єри, забезпечення справедливої оплати праці і підтримка професійного росту співробітників. Компанії можуть впроваджувати політики здоров'я та безпеки на робочому місці, а також програми навчання та розвитку для своїх працівників.

5) Відповідальність перед клієнтами. Організації повинні забезпечувати високу якість продукції чи послуг, дотримуватися стандартів безпеки і відповідати на потреби та запити своїх клієнтів. Важливо також діяти чесно і

прозоро в маркетингових кампаніях та рекламі. Наприклад, компанії можуть запроваджувати систему контролю якості, впроваджувати програму захисту прав споживачів або надавати можливість клієнтам брати участь у розробці нових продуктів.

б) Прозорість і звітність. Соціальна відповідальність передбачає, що організація повинна регулярно звітувати про свої досягнення в сфері соціальної відповідальності, а також відкрито надавати інформацію про свою діяльність. Це можуть бути щорічні звіти про корпоративну соціальну відповідальність (КСВ), де організація описує свої соціальні та екологічні ініціативи, досягнення та цілі на майбутнє.

Важливість соціальної відповідальності для організації:

1) Покращення репутації. Організації, що активно займаються соціальною відповідальністю, здобувають позитивну репутацію серед клієнтів, партнерів і працівників. Це дозволяє зміцнити довіру до компанії та підвищити її конкурентоспроможність на ринку.

2) Залучення та утримання талановитих співробітників. Працівники, особливо молоді покоління, звертають увагу на соціальні та екологічні ініціативи компанії при виборі роботодавця. Компанії з високим рівнем соціальної відповідальності часто мають лояльних і мотивованих співробітників, що сприяє підвищенню продуктивності та зниженню плинності кадрів.

3) Залучення інвестицій. Інвестори все частіше враховують соціальні та екологічні аспекти при виборі компаній для інвестування. Організації, що активно займаються КСВ, можуть залучити більше інвестицій завдяки своєму позитивному іміджу та стійкому розвитку.

4) Лояльність клієнтів. Сучасні споживачі все більше звертають увагу на етичність бренду та його внесок у соціальні та екологічні ініціативи. Організації, які проявляють соціальну відповідальність, можуть залучити більше лояльних клієнтів і збільшити попит на свою продукцію чи послуги.

5) Забезпечення сталого розвитку. Соціальна відповідальність сприяє довгостроковому сталому розвитку організації, знижуючи ризики та сприяючи стабільності. Такі компанії є менш схильними до кризових ситуацій і можуть краще адаптуватися до змін у ринковому середовищі.

Соціальна відповідальність організації - це не лише важливий елемент етики ведення бізнесу, але й ключовий фактор, який допомагає компаніям забезпечувати сталий розвиток, покращувати свою репутацію і залучити лояльних клієнтів та інвесторів. Вона охоплює різні аспекти діяльності організації, від екології до етики бізнесу, і сприяє розвитку не лише самої компанії, але й суспільства в цілому.

Висновки

Роль бізнесу у суспільстві полягає не тільки в досягненні економічного успіху, але й у сприянні розвитку соціальних та економічних структур. Бізнес

взаємодіє з різними аспектами суспільства, такими як зайнятість, соціальна мобільність, розвиток технологій, покращення інфраструктури та інші. Водночас він має бути чутливим до потреб громади, відповідальним за свій вплив на навколишнє середовище та активно сприяти сталому розвитку.

Ділова етика - це система моральних норм і правил, якими повинні керуватися компанії в процесі ведення бізнесу. Вона передбачає чесність, прозорість, відповідальність перед усіма зацікавленими сторонами та дотримання етичних стандартів у всіх аспектах діяльності компанії. Успішні організації застосовують етичні принципи не тільки для досягнення бізнес-цілей, але й для підтримки довіри, справедливості та рівних можливостей.

Соціальна відповідальність організації - це усвідомлення компанією своєї ролі у суспільстві та активне сприяння розвитку соціальних і екологічних ініціатив. Це включає в себе підтримку місцевих громад, зменшення впливу на навколишнє середовище, дотримання прав працівників та створення безпечних і здорових умов праці. Компанії, що займаються соціальною відповідальністю, зазвичай мають кращу репутацію, знижують ризики для бізнесу і залучають лояльних клієнтів і працівників.

Ідеальна взаємодія між бізнесом, етикою і соціальною відповідальністю забезпечує сталий розвиток не лише для самої компанії, але й для суспільства в цілому. Бізнес має не тільки досягати економічних результатів, а й брати на себе відповідальність за соціальні, етичні та екологічні аспекти своєї діяльності. Організації, які враховують ці принципи, стають більш конкурентоспроможними, успішними та лояльними до своїх співробітників і клієнтів, що в свою чергу сприяє створенню гармонійного та сталого розвитку в суспільстві.